

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta I „ 60 „
„ četrt leta „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravnosti v škofovsk.
poslopu (Bischofshof)
Dležniki tisk, društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Naše ceste, kake so in koliko nas stanejo.

Dobre ceste so velike vrednosti; one so ve-
selje prebivalcev, čast dežele, znamenja omike pri
narodu. Turški divjaki imajo najbolj zanemarjene
ceste v celi Evropi, Angleška, Francoska, Belgija,
Nemčija pa najkrasniše steze, katerih naprava je
stala veliko denarjev in čijih letno zdrževanje zah-
teva mnogo stroškov. Gledé stroškov, katere vsako
leto na ceste izdajajo srenje, okraji in dežela, se
sme tudi Štajerska prištevati že precej omikanim
deželam. Kajti samo dežela je potrošila lani
147.562 fl., letos 148.274 fl. in za drugo leto bi
treba bilo 153.274 fl. To je že precejšna svota
za deželo, kakoršna je Štajerska, zlasti če pomis-
limo, da tukaj cestni stroški okrajev in srenj niso
všteti, ki gotovo niso majhni. Tem bolj obžalovati
je, da naše ceste niso v tako dobrem stanu, kakor
bi zamogle biti. Deželni odbor je to resnico sam
priznal ter rekel, da dežela sicer veliko denarjev
izda, ki pa pridejo večjidel nevednežem ali nemarne-
žem v roke, da se ž njimi skoro nič ne opravi.
Tej nepriliki je mislil odbor pomagati tako, kakor pri
šolah, namreč: naj bi se imenitnije ceste okrajem
odvzele in deželnemu odboru v oskrbljevanje pre-
dale. Vendar tudi tega si ni upal nasvetovati, ker bi potem treba bilo deželni stavbenski urad
(Bauamt) pomnožiti, kar bi deželo stalo vsako
leto 76.000 fl. Zato bo ostalo pri starem — ali
ne: lezlo bo rako pot. Kajti namesto za ceste
potrebnih 153.274 fl., hoče deželni zbor dovoliti
samo 94.000 fl., tedaj blizu 60.000 zbrisati. To
se bode pri stezah kmalu poznalo.

Navesti še hočemo tukaj par cestnih poseb-
nosti, ki zanimivajo zlasti nas štajerske Slovence.
Lani meseca avgusta je se sklenolo, da cesta od
št. Martina na Paki do državne tržaške ceste pre-
neha biti okrajna cesta II. vrste, potem da se pri
Ročicah črez Pako naredi most in okrajna cesta
od št. Martina proti Letašu nekoliko preloži in s
cesto v G. Grad zveže. Vranski okraj je obljubil
enkrat za vselej dati 300 gld., dežela je voljna
plačati 4014 fl. Šoštanjski okraj bi imel doložiti

2676 fl. in G. Graški 1038 fl.; ali do sedaj se
ta okraja še nista odločila. Vsi stroški znašajo
8029 fl. po nasvetu deželnega stavbenskega urada.
Mnogo posavinskih prebivalcev je prosilo za vozno
cesto od Ljubna črez Luče v Žolepah do Logar-
ske doline, iz česar pa bržas ne bo nič; stroški
bi stali 100.000 — 200.000 fl. — Slov. Bistrica je
svoj donesek za novo cesto do železniške postaje:
5981 fl. poplačala, okraj pa je še pri svoti 10.314
gld., ki ga je zadela, še 6698 fl. dolžen. Tukaj
bi pač bilo želeti, da bi okrajni zastop bil prošnjo
pri deželnem odboru vložil, naj bi se okraju ostali
dolg zbrisal vsled silne nesreče, katera ga je lani
po toči zadela. — Za cesto do železniške postaje
na Zelenem travniku je dežela doplačala 1000 fl.
Za cesto do kolodvora v Središču pa se dovolje-
nih 700 fl. ni izplačalo, ker še ormužki okrajni
zastop ni dokazal, ali je kaj storil ali ne. —
Prošnja, da bi se okrajna cesta iz Šoštanja v
Velenje iz II. v I. vrsto preložila, ni obveljala.

Vse okrajne ceste I. vrste so doble lani od
dežele 74.081 fl. okrajne ceste II. vrste pa kakih
18.000 fl. v podporo. Tako podpora je dobil ormužki
okraj in sicer za zidanje kanalov na cesti v Središče
370 fl. Brežki okraj 1100 fl., ptujski okraj za
Borlski most 3000 fl., laški okraj za napravljanje
mostov 4000 fl., in št. lenartski okraj 2500 fl., za
delanje ceste od sv. Lenarta v Cmurek, ki bo
stala svojih 22100 fl.

Kakor navedene številke kažejo, plačuje de-
žela Štajerska precej cestnih stroškov. Ako tedaj
ceste vendar niso dobre, kakor je liberalni odbor
sam tožil, temu ni dežela kriva, ampak sedanja
liberalna, ustavaška, centralistična uprava, ki sicer
delujejo z velikimi denarji, pa malo ali nič ne
opravi. Sklenemo z besedami g. poslanca Hermana,
ki je tudi pri cestni obravnavi v deželnem zboru
v Graden pravo zadel. Rekel je: "cestne zadeve
so zavozlane in zmešane. Da nas steze veliko
stanejo, pa da so vendarle slabe, kakor gospodje
sami tožite, to je res. Ali tudi Vaši denešnji na-
sveti ne bodo pomagali nič. Cestne zadeve mo-
rajo v roke vzeti politične gospodske, te pa

morajo postati deželne gospodske t. j. sedanja vsa zmedena centralistična uprava se mora odpraviti in potem bo boljše, poprej ne!"

Rušah, Mahrenbergu itd., ki druga nimajo, kakor prosto stanovanje, hrano pri župniku in — prosti zrak, če okno odprejo.

Cerkvene zadeve.

† Kardinal Tarnoczy, nadškof saleburški, so v torek 4. aprila po dolgi bolezni umrli. Naš milostljivi knez in škof Maksimilijan Stepischnegg so se takoj odpeljali v Saleburg na pogreb.

B. Duhovne vaje v Ulimjah so č. oo. Lazaristi od sv. Jožefa v Celju v nedeljo 2. aprila sklenoli. Prihajalo je vedno mnogo mnogo ljudstva, ki je željno poslušalo besede gorečih misijonarjev. Jako ustregli so zarad velikonočne spovedi farmanom, ki imajo samo enega duhovnika. Bog plati! Vsa hvala gre tudi vrlemu g. učitelju, ki nam je prekrasno petje priskrbel.

O. Francelin je bil leta 1816 v revni vasi blizu mesta Klausen na Tirolskem rojen, 18. let star je stopil v Gradcu v red slovitih jezuitov, potem je učil bogoslovje, zlasti dogmatiko (verske resnice) v Rimu, navdušil veliko tisoč mladenčev za službo sv. Cerkve, spisal najučenejšo dogmatiko in je bil 3. aprila t. l. od sv. Očeta imenovan za kardinala. Nekdanji priprosti kmetski fantič je postal visoki cerkveni knez, v čast Tirolcem in slavo Avstriji.

Koroški duhovniki prosijo konečno državni zbor naj bi dosedanje zaukaze gledé polaganja napovedi ali fasijona spremenil. Kot dohodki bi se naj v fasijon postavljal: 1) dohodki ali renta zemljiščne in bernske rešiive; 2) obstoječa bernja po 5 letni srednji ceni na bližnjem trgu in po odbitju 10 %. Vendar bernja se naj ne vračuni, kadar ima duhovnik za njø opraviti posebno opravilo. 3) Čisti dohodki zemljišč, kakoršni služijo odmerjenju dače v podlago. 4) Najemščina preteklega leta od hiš, katere so v najem dane, in sicer po odbitih 30 %. 5) Obresti župnijskih prostih kapitalov. 6) Doneski k duhovniškej plači, če niso s posebnimi opravili obloženi. 7) Menzalni doneski, če niso obloženi. 8) Drugi gotovi dohodki, ako zopet niso obloženi. Duhovnikom bi se štolarni in ustanovniški dohodki naj ne vračunjevali v fazijon, kakor se c. kr. uradnikom dijete, ki dosegajo včasih polovico jihove plače, tudi ne vštevajo. Na dalje bi se naj stara postava (Hofkanzlei-Dekret 10. Juni 1836) preklala in zapuščine brez testamenta zaumrlih duhovnikov verskemu fondu pripisovali in mešniki od doplačevanja pri stavbah farovžev se oprostili. Kar bi še zmanjkalo, to bi pa naj država doložila pri plačah duhovnikov, kar bi se tudi tedaj smelo pričakovati, ako bi se verski fondi Cerkvi izročili.

To so glavne točke precej pohlevne prošnje koroških duhovnikov. Mislimo, da bi kazalo, če bi se tudi lavantinski duhovniki pri konferencijah v tej zadevi zglasili ali vsaj zmezili. Uzrokov imajo dovolj, postavimo kaplani, kakoršni so v

Gospodarske stvari.

O pridelovanju krompirja nekaj.

II.

Bil je gospodar, ki je s krompirjem tako ravnal! Njivo za krompir odmenjeno je v jeseni sprašil, v spomladici pa pognoil s sostavljenim gnojem: $\frac{1}{2}$ komposta ali dobro sprstenele zemlje, $\frac{1}{4}$ pepela iz drv in $\frac{1}{4}$ kupljenega gnoja, ki se mu pravi guano (ptiček). Potem je dal njivo lepo izorati in z rožnatim krompirjem zasadati. Uspeh je bil čudovit. Pridelal je namreč krompirja, da še nikdar toliko in tako lepega, velikega in okusnega; o nadležni krompirjevi gnjilobi ni bilo ničesar videti, gomolji bili so vsi zdravi in močno skrobnati (polni skroba ali šterke). Imel pa je isti gospodar zraven prve še drugo njivo za krompir pripravljeno ter jo je tudi z rožnatim enako lepim krompirjem zasadil, samo namesto sostavljenega gnoja je dal navoziti frišnega hlevnega gnoja. To pa ni bilo dobro; krompirja je le malo prirastlo in še to je bilo gnjilobno.

Zakaj pa je gospodar v gnoju za krompir zadel mešati pepel iz drv? Do te misli je posledičem načinu prišel. Bral je v neki knjigi, da ima tisti pepel, ki se dobi, če se krompir sežge, veliko kali-ja v sebi. Iz tega je pribrisani mož sklepal, da potrebuje krompir v srečno rast tudi obilo kali-ja; tega pa se mu najbolj lehko in hitro da, če se mu s pepelom iz drv pognoji; ta pepel ima namreč v sebi največ kali-ja. Srečni uspeh mu je pokazal, da se ni varal. Zato opozorujemo tudi naše slovenske kmetovalce, naj poskusijo, če se jim hoče in kateri zamorejo.

Na Českem imajo nekateri kmetje navado, da krompirjevo zelenje gipsajo; vendar to se mora zgoditi pred cvetom in pred dežem.

Sedanje dvi slovi in se priporočuje mnogo krompirjevih sort, na prvem mestu se povsod hvali že omenjeni, rani, rožnati krompir. Na dalje se priporočujejo sledeče sorte z angleškimi imeni in sicer za lehko zemljo 3 sorte namiznega krompirja a) Peerles, meljnata in bolj rodovitna sorta, kakor rožnati krompir. b) Late Rose (pozna sorta rožnatega krompirja, slovi zarad rodovitnosti in trpežnosti) in c) Wellington white; — za rejò svinj pa se priporoča: orjaški krompir peščenik (Riesensandkartoffel), ker v peščeni in prodnati zemlji najbolje stori. V težko zemljo pa sodijo sledeče sorte namizne: Eraly Godrich (jako fina, rodovitna in rana sorta), Sebec, ponos Kalifornije (Stolz von Californien), ki izredno močno obrodi, in naposled še Jaksons white. Za rejò pa skušani gospodarji svetujejo v težki zemlji saditi: Kaliko, orjaški Marmont, Patersonovo Viktorijo in Bovininijo (slovi

zarad silno velike rodovitnosti in velikih gomoljev).

Omenjene sorte se dobijo precej dober kup pri g. Berdaju v Mariboru, potem pri Jurju Popoviču na Jelačičevem trgu št. 335 v Zagrebu, pri Hermangu Frommerju IV. Landstrasse 44. v Budapešti in v semenski prodajalnici grofa Attemsa v Gradeu.

Salatne rastline.

M. 4. Endivija. Te je več sort in sicer: a) širokolistna, b) ozkolistna, c) kodrastolistna.

Te poglavitne sorte so zopet v več podsort ločijo, izmed katerih so zopet polnosrčni eskariol, tenko kodrastolistna peresna endivija in slednjič naravno žolta endivija najbolj obrajtane. Tu sem spada tudi saksenska endivija, ki gre sama v listke in kteri listi se ko salata, kocen pa ko špargel pripravi in povžije.

Endivija je, kakor že ime kaže, iz Indije doma, od koder je bila leta 1548 skozi Kino na Angleško in odtod v naše kraje prišla. Endivija zahteva rablo dobro in tenko zemljo in isto obdelavo kakor salata glavatica in ostaja skozi celo zimo noter do spomladvi.

Od srede maja, ker rana pri vročini rada v seme gre, noter do srede avgusta se je mora vsakih 14 dni nekoliko posejati in sajenice noter do septembra črevlj vjaksebi posaditi.

Da pa listi obledijo in bolj nježni postanejo, je treba doraslo salato pred porabo povezati.

Za zimske potrebe se endivija, brž ko mraz nastopi, iz zemlje vzeme, prst od korenin odtepe in na suhem proti mrazu zavarovanem prostoru zagrebe, ko je že precej ovenela. Zagrebe se ali v suhi kleti ali v prazni gnojni gredi ali pa tudi na kakem suhem prostoru v virtu na primer na kaki jutranji strani kakega zida toda tako, da so listi na pol v prst zagrebeni, korenine pa na kvíšku obrnjene. Sploh pa se mora z endivijo suho ravnati, če se hoče endivija dalj časa ohraniti. — Za vzrejevanje semena se prezimijo nektere lepe glave v kleti, še boljše pa v stekleni hiši, ki se potem spomladvi, ko je mraza konec, v prosto zemljo posadé. Ali pa se poseje seme meseca marca, kterege rastline že tisto leto cvetó in donašajo seme, ki pa ni tako dobro ko seme prezimovane endivije.

Še drugi način od endivije si semena vzrediti je pa ta, da se nektere endivije v prosti zemlji pustijo čez zimo in z slamo proti hudem mrazu varujejo. Seveda je to le pri pozno posejani endiviji mogoče. Sicer je ta način dosti bolj prost in lahek od prezimovanja v kleti. Seme obdrži 4–6 let kalivno moč.

Kako pa se endivija v kuhinji rabi, je obče znano. (Konec prihod.)

Tržne novosti. Pri nas je vse nekako začarano ali „pocoprano“. Kljubu vsemu upitju po napredku vse, kar je dobro, bodi rakovo pot;

fabrike, obrt in kupčija in vsled tega tudi polje in rokodelstvo hira. Meseca marca je bilo misliti, da se bo kupčija, zlasti pri zrnju, povzdignola. Zrnje je povsod nekoliko v ceni poskočilo; ali sedaj leze vse nazaj. Na Dunajski borzi je nastal zopet denarstveni potres ali „krah.“ Ljudje, zlasti kateri imajo železniške delnice, so na tisoče denarja zgubili. Vsled tega so, n. pr. na Dunaju: pšenica 10—25 kr. rž od 5—10 kr., ječmen 10—30 kr. turšica 10—15 kr., in oves 15—20 kr. od prejšnje cene zgubili. Enako je v Budapeštu in vsled tega več ali menj povsod. Ozimina se kaže povsod lepa, a kaj nam bo pomagano, če pa bo tržna pogodba z Romunijo 1. julija obveljala in začela na zrnjsko ceno pritiskati! — Klavne in druge živine se povsod mnogo postavlja na tržlšča in sejmove, ker ljudem denarja pa tudi krme za živino zmanjkuje. Na Dunaju je vsled tega cena za 1—2 fl. pri 100 Kil. padla. Bolj živahna je kupčija z deteljskim semenom, zlasti lucerna se lehko in drago prodaja 80—103 fl. 100 Kilo. — Tudi po repinem semenu se pogosto poprašuje. — Ovčje volne se malo proda. — Posebno nepovoljno stoji vinska kupčija, in nikder ni videti znamenj da bi hotlo biti boljše. Naše štajersko vino trpi posebno, ker čedalje več ogerskega in hrvatskega k nam vvažajo. Po mnogih krajih pijejo sedaj Seszardsko, črno vino, ki se dobi po 4—5 fl. vedro. Železniški delavci pri sv. Jožefu v Mariboru so si zaporedom dali pripeljati ogerskega vina. Naše domače pa zaostaja. V Mariboru dobi boljše vino komaj 90 fl. štrtinjak, večjidel ga morajo oddajati po 60—70 fl., v Radgoni po 80—90 fl. in drugod menda tudi ni boljše. Hrvatsko vino se prodaja po 40—90 fl. Avstrijsko belo Vözlavsko in Gumpoldkirchen-sko črno po 90 fl. in belo po 100 fl. štrtinjak. Take nizke cene ovo slovečje vino že dolgo ni imelo.

Padanju vinske cene je nekaj krivo tudi to, ker so ljudje začeli čedalje bolj pivo in žganjico pit, ker jim krčmaji predrago, mnogokrat ponarejeno, sprideno vino točijo. Krčmarji pa nekaj zarad prevelike užitnine (Verzehrungssteuer), nekaj pa zarad prevelike dobičkarije vino predrago nastavlajo, kar pivce zopet naklanja, da rajše „šnops“ in pivo pijejo. Vinogradniki se sedaj zanašajo najbolj, da se bo vinska cena zboljšala, na to, ker so vinogradi vendorle po mnogih krajih pozebli. Res daleč smo pri našem liberalnem gospodarstvu prišli, da se veliko milijonov ljudi že zanaša, — na občno nesrečo.

Vinorejski shod avstrijskih vinorejcev se bo letos v Mariboru meseca septembra obhajal. Okrajni zastop mariborski je za stroške dovolil 400 fl.

Sejmovi na Štajerskem. 7. aprila v Slov. Bistrici. 8. aprila v Slov. Gradeu. 10. aprila v Dobovi, v Kamci, v Koprivnici, v Trbovlju, v Selnicu pri Dravi. 11. aprila pri sv. Križu pri Slatini, v Prepolah, v Radazgivesi. 13. aprila v

Konjicah, v Reichenburgu, v Laškem. 14. aprila v Mozirju, v Lembergu in pri Mariji Snežnici.

Sejmovi na Koroškem. 7. aprila pri sv. Andražu. 10. aprila v Požarnici. 11. aprila v Rengu. 18. aprila v št. Pavlu, v št. Lenartu, v Althofnu in v Gornj. Drauburgu. 24. aprila v Trgu, v Gutštajnu, v Gradišču. 25. aprila v Mautnu.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 27. marca. (Pri mestnih volitvah) je v III. volilnem redu narodna stranka danes sijajno zmagala! Od 330 volilcev se jih je volitve udeležilo 265. Izvoljeni so g. Horak s 164, gg. Jurčič in Kljun s 152. Regali s 150 glasovi. Od nasprotnih kandidatov dobil je Gvajc 113, Polegek 109, Ahčin 107 in Habit 106 glasov. Tako sijajnege izida niso pričakovali ne narodnjaki ne nemškutarji, ki so vse žile napenjali, da bi bili zadobili zmagovo. Najprej se je narodnemu volilnemu odboru prepovedalo na mestnih voglih nabiti oklic do volilcev, ki gotovo ni bil spodtakljiv, ker so ga listi slovenski objavili. Na drugo prošnjo dovolilo se je nabiti samo imena odbranih kandidatov; pa komaj so bila nabita, so jih začeli mestni policiji že trgati raz zida. Mestni župan zarad tega ed narodnjakov interpeliran se je izgovarjal, da so policaji prepozno zvedeli, da je bilo dovoljeno omenjene pozive na mestnih voglih prilepiti. Stranki nemčurski pa ni bilo prepovedano razglasiti svojih oklicev, v katerih na vso moč privržencem svojim prigovarjajo v popolnem številu priti k volitvi in narodnjakom pokazati, da so v mestu zgubili vso veljavco. Res so prišli vsi, a ostali so v veliki manjšini in nemčurji so se sedaj prepričali, da narodna stranka v mestu ni zgubila veljave, ampak je še pridobila. Lansko leto dobili so naši kandidati 132 do 127 glasov, in večina je znašala komaj kake 4 glasove, letos pa že 44 do 51 glasov. To je vrl in vesel napredek, ki nam daje upanje, da bomo polagoma tudi v mestnem zboru dobili večino, ki smo jo bili pred 8 leti vsled intrig stranke nemčurske zgubili.

O volitvi sami bi bilo marsikaj pisati, pa omeniti hočem le dveh reči. Prva je, da so bili v volilno komisijo odbrani zgolj možje stranke nasprotne. K sreči enega izmed njih ni bilo blizu in privzeli so na mesto njega že v zadnjem trenutku narodnjaka Franja Potočnika. Druga še bolj zanimiva pa je ta, da so narodnjaki zasačili nekega glasovitega in dobro znanega gospoda, ki je hotel nekemu volilcu listek z narodnimi kandidati premeniti z listkom svoje stranke, ki ga je imel v rokavu hranjenega. V II. in I. razredu pa še letos nismo zmagali.

Zarad prepovedi, da se volilni oklic ni smel nabiti na mestnih voglih, hočeo neki narodni deželnici g. deželnega predsednika v dežel-

nem zboru interpelirati. Radovedni smo, kaj bode na to odgovoril.

Slovenec.

Od Dupleka pod Mariborom. (Popravljanje Dravine struge. Pri Gornjem-Dupleku so Dravo nekoliko popravili, da nebi naših zemljišč odplavila; vsled tega pa je nabrežje pod prekopom v nevarnosti. Lani je deželni zbor v obrambo zemljišč na št. Martinski strani sklenol 127 sežnjev dolgo napeljavo za Dravino vodo napraviti in v ta namen odkazal 3935 fl. Vendar ta svota je bila premala: nadelalo se je samo 57 sežnjev in zato se je batiti, da nebi Drava v št. Martinsko strugo prodrla ter najlepših travnikov in njiv pokončala. Deželni odbor je tedaj nasvetoval trojno obrambo prirediti: 1) napeljavo pod Dupleškim prekopom podaljšati; stroški bi stali 5300 fl.; 2) pobrežje pri Loki zajeziti, stroški bi znašali 7244 gld. in 3) napravo napeljave na spodnjem koncu pri Loki, stroškov bi bilo 3574 fl.; skupaj 16119 fl. Te svote bi pokrila država $\frac{17}{40}$, dežela $\frac{17}{40}$, ptujski okraj $\frac{4}{40}$ in dotične srenje $\frac{2}{40}$. Vendar deželni zbor ni sprejel tega nasveta, čeravno sta ga poslanca dr. Radaj in dr. Dominkuš, ki sta se nalašč poprej v Loko vozila gledat, prepričevalno kot najpotrebnejšo reč zagovarjala. Ali dr. Radaj se ni dal splašiti in je vsaj nekaj rešil. Deželni zbor je namreč na njegovo prizadetje sklenol vsaj drugi del nasveta izvršiti in je v ta namen odmeril 3078 fl., t. j. s tem denarjem in drugimi doneski, skupaj s 7244 fl., se bo pobrežje pri Loki zoper Dravine valove zavarovalo. Velika sreča za našo okolico je, da je bil tudi sledeči nasvet dr. Radajev sprejet, namreč: deželnemu odboru se naloži, da nemudoma vse storiti, kar bi potrebno bilo, če bi Drava že zgotovljene poprave in one, ki se bodo pri Loki začele delati in če bi se zavolj prekratke napeljave pod Dupleškim prekopom bilo batiti nove nevarnosti. Ta sklep deželnega zabora bo Spod. Dupleku in št. Martinu obranil travnike in njive.

Pri tej obravnavi je g. dr. Radaj prvokrat v deželnem zboru govoril — in smo sedaj vsi prav veseli in zadovoljni, da smo si takega vrlega zagovornika izvolili za poslanca. Bog ga živi! Drugič ga boderemo zopet izvolili!

Iz Kamce. (Zmrznjenec.) Na sv. Jožefa god so našli na Bresterinci nekega zmrznenega mladenča. Bil je iz Selnice. Ker je še imel nekaj denarjev in drugih reči pri sebi, se mora sklepati, da je revez zmrznil. Privlečejo ga v Kamco, pa kaj začeti z njim? Pokimujejo eden drugemu. Mrtavnice nimamo, da bi ga v njo zanesli. Seidlov „stellvertreter“ jim tedaj reče „ma macht soso so“ in vrgli so ga v neko strohnelo utico, ki že tudi visi proti solnčnemu zapadu, v kateri so shranjena še nekatera gasilna orodja. Položijo ga na trohico slame in še mu prižejo luč. Po mojih mislih še hotentoti imajo boljše shrambe za uboge mrliče, kakor Seidlova „garda“ v Kamci. Celo stare babele so kimale z glavami in porekale „to

je vendar le grdo in sramotno za Kamco, tako blzo mesta in tolika nemarnost, da še mrtvašnice ni". Pritoževali smo se že davno pri oblastnjah zavoljo groznih neredov pod Seidlovim pašalstvom, a kaj se je zgodilo! z ječo, s kaznijo so nam pretili, če še kaj zinemo proti ukazom vsemogočnega Seidla, pa sedaj bo menda ž njim skoro za vselej — vrezalo.

Ko je nekdaj bil Kamčan za srenjskega predstojnika, je imela srenjska kasa 900 fl. gotovine, a zdaj pod „pemom“, kakor se pripoveduje, že 300 fl. dolga. Pri nas se že tako govorii, kjer liberalci ustavaški, tam dolga vse poprek.

Vendar nekoliko nas že tolaži te, da je začel „vandrati“ iz lepe rožbaške doline od lepega posestva — — — — — Kamški kovač.

Iz Starega trga. (Z opet nesrečna smrt.) V Suhodoleci so našli nekoliko pod Moshamarjevim mostom mrtvo truplo nesrečneža, ki je brž ko ne v vodo, vsled deževja zlo naraslo, padel in utenil. Kmalu so ga spoznali, — za Žuželja, poprej kmeta iz Razborja, kterege so Škrubejevi videli v petek večer pijanega iz Slovenjgradca domu tativi. Tri dni je ležal v vodi, pa domači ga niso pogrešali, ker je pogosto po več dni od doma izostajal. V teku enega tedna je tedaj pri nas že druga nesrečna smrt vsled — pijanosti.

Od Kapele pri Radgoni. (Odgovor za Kamčane ali za g. Seidl?) „Slov. Gospodar“ mi je predrag prijatelj in sem naj naročen za 2 iztisa; zato mu tudi rad postrežem z odgovorom na prašanje, katero so v njem Kamčani, meni še vedno nepozabljiyi, stavili 6. jan. in 16. marca. Leta 1860 bil sem za učitelja v Kamci potrjen; zavolj šolnine smo potem kmalu imeli v Kamci shod; zbrali so se vsi župani cele fare v učilnici. Tedenjšni šolski nadzornik g. Hrauda in Seidl sta tudi bila navzoča. Jaz sem se gledé šolnine sklicaval na ukaz c. kr. namestnije v Gradeu ddo. 20. febr. 1856. štev. 1736, vsled katerega sem imel pravico od vsakega za šolo sposobnega otroka terjati 1 fl. 65 kr. letne plače. Možje pa so prosili, naj jim šolnino nekoliko znižam, ker mi bodo potem obilno vinsko bernjo dali, kar so res tudi storili in za kar sem jim vselej hvaležen. Toraj smo 65 kr. pustili in sploh 1 fl. od vsakega otroka letne plače nastavili. Tako smo se pogodili in vsi navzoči župani so mi obečali ves iznesek v 14 dneh plačati. Ali reč je drugače iztekla. G. Seidl je prinesel 49 fl., g. Klančnik v Rožpahu 2 fl., g. Felber za svoje otroke 5 fl. in g. Dežman, za katere ne vem, 5 fl. To je bilo vse.

Potem preteče zopet eno leto in kdor ni dobil plače, to je bil „šolmajster“. Pokličemo tedaj zopet shod predstojnikov; pri tem shodu se sklene, da g. Seidl pobere šolnino po celi fari in jo učitelju izroči v 14 dneh. Čakam 14 dni, mesec, pol leta, celo leto, več let, a izplače zasluzenega denarja nisem pričakal. Slišim, da je g. Seidl denarje šolninske res pobral, ali meni jih ni nihče dal. Sicer pa Kamčani z g. Seidl-

nom naj storijo, kar hočejo — jaz terjam svoje denarje!

Ker plačila nisem dobil, sem dolžno šolnino začel v tiskane postavne pole zapisevati po 1 fl. 65 kr. Te šolske spise in račune sem si dal potrditi po g. župniku, po g. Hraude-ju, dekanu Konstanjevcu in c. k. okrajnemu sodniku Wutt-u. Vsak teh gospodov je mojo terjatev spoznal kot pravično, a denarjev le nisem dobil. Zastonj sem od Malenedelje v tej zadevi potoval 4krat v Maribor, 3krat v Gradec, 4krat v Ljutomer. Tako plačuje svet — ali Kamčani, ali g. Seidl?

Jakob Koemut, nadučitelj.

Iz Runča pri Velikinedelji. Lani se je zrnja in vina pri nas le v srednji mere pridelalo. Zavolj predlanske toče, ki je strašno veliko škode napravila, še se je dosedaj le malo dače odpisalo, nekaterim celo nič, čeravno spadajo med take kmetovalce, katerim je led vse pokončal. Nekateri so se zarad tega že pritožili pri večih gosposkah; pa do sedaj še reč ni dognana. Bog, da bi se le dobro skončala.

Jako občutljivi postajajo pri nas tisti stroški, katerih nam pogosto rubljenje zarad zaoštale dače dela. Kakor slišimo se v drugih glavarstvih ne godi tako, vsaj v ljutomerskem ne, kder se skoro nikoli (?? Uredništvo) ljudem živina itd. ne rubi in davkarija dobi vendar vselej svoje denarje. Želeti bi bilo, da bi ormužki uradniki v davkariji blagovolili z nami davkeplačitelji nekoliko bolj uljudno postopati, zlasti bi to žezeleli pri adjunktu g. Mauriču. Kmet itak že težko plačuje in ga še bolj zaboli, če mora pri plačevanju še osorne besede požirati. Tega bi res ne bilo treba. Nekateri so se že ravno zarad omenjenega gospoda pritožili.

Iz Mozirja. Že lansko leto je bil „Sl. Gosp.“ prinesel životopis rajnega vnetega pesnika — Valentina Orožna, in svojim bralcem povedal, kako je blagi g. Jož. Lipold, v Mozirju sprožil hvalevredno misel, naj bi se rajnemu Orožnu časten spominek napravil. — Stopri tedaj njemu prisrčna hvala! Pripomagal je tudi „Slov. Gospodar“. Nabrala se je lepa svota, za ktero se bode stavil Orožnov spominek.

Da se pa stvar v teku tega leta dovrši, je treba sporazumljena z istimi čč. gg., kateri so blagovoljno za spominek kaj vložili.

Najjudnejše se tedaj vabijo vsi omenjeni gospodje in blagi prijatelji rajnega pesnika — Orožna k posvetovanju zastran stavbe njegovega spomineka — na Velikonočni pondeljek popoldan ob 3. uri v gostilnici Jož. Lipolda v Mozirju. Hvalevredno bi bilo, da bi udeležitev iz vse savinske in škalske doline, kakor tudi iz drugih krajev slovenskih, bila obilna — mnogobrojna; kajti več ljudi več vidi in za umetnost več stori. Pri tej priložnosti se bodemo lahko v vbranem petju spominjali — Orožna — in jegove: „Kje so moje rožice“.

— Šivstvo od Ognjeslav.

Iz Ptuja. (Javna zahvala.) V podporo siromaških dijakov realne gimnazije ptujske so podpisanim za tekoče leto doneskov doposlati blagovolili slediči p. n. gospodi: Bezjak, župnik pri sv. Marku 5 gld., g. Drevenšak, provizor v Ottersbachu 2 fl., g. Hirti, stolni vikarij v Mariboru 5 fl., g. Lovrenčič, župnik pri Malinedelji 2 fl., g. Meško, župnik pri sv. Lovrencu 3 fl., g. Pavalec, kaplan v Cmureku 2 fl., Šporn, župnik v Ormužu 5 fl., g. Kornfeld kaplan pri sv. Trojici v Halozah 1 fl. V imenu odbora podpiralnega društva zahvaljujem se vsem gg. dariteljem in prosim še one gospode društenike, ude, kteri so za tekoče leto s svojim doneskom zaostali, naj bi ga blagovolili ob zgodnejših prilikah pripomisliti. Dozvoljujem še si dalje vabiti k pristopu k našemu podariteljnemu društvu.

V Ptiju na praznik sv. blagovestri 1876.

Jos. Žitek,

profesor in odborov zapisnikar.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Gradcu je deželní zbor sklenol postavo osnovati, po kateri krajni šol, sveti zgubijo imenovanje učiteljev, ter ovo pravico zдобijo okrajni in mestni zastopi. — Steza iz Ljutomera do ogerske meje je sprejeta med okrajne ceste I. vrste. — Vlada je deželnemu zboru predložila postavo o popravi Savinine struge. G. dr. Radaj je nasvetoval srenjsko postavo postriti. — Nekaterim srenjam na Gornj. Štajerskem se je dovolilo strahovite naklade pobirati, enej celo 139%. Jako pridni bili so naši pa tudi nemški konservativni poslanci pri razpravi o deželnem proračunu za leto 1877: g. Herman, dr. Vošnjak, dr. Dominikuš, kmet Bärnfeind in knez Liechtenstein. Liberalci in ustavaki so kaj revno odgovarjali. Prihodnjič več! — Koroški deželní zbor je sklenol cesarja prositi, naj obrne čiste dohodke prihodnje večje loterije koroškim bolehavcem, za katere je že rajni krški knezoškof J. Majer (1. 1828 — 1840) sporočil 150.000 fl. Tudi je zbor ugovarjal zoper občutljivo obdačenje posojilnic, ki itak ne iščejo svojega dobička in za kolekovanje menjic veliko davka plačujejo. — Istrijanski zbor je sklenol, da se ima v Porečkem pripravnosti za slovenske in laški učitelje nemščina kot učni jezik odpraviti. V českem zboru je nemška večina 69 českim poslancem vzela poslanstvo, kar 5 milijonov broječega českega naroda gotovo ne bo osrečilo, še manj pomirilo. — Vojni minister Koller je hudo zbolel. Drugi ministri pa sedijo sedaj skupaj na Dunaju z magjarskimi in se pogovarjajo, v kaki razmeri bodo zanaprej naše dežele proti ogerskim. — Na Ogerskem so reke zopet močno napete — mesto Zemljin je pod vodo.

Vnanje države. Ruski car pride 10. maja v Berolin k pruskemu cesarju in potem v Emske toplice. Med tem bo carjevič — odločen nasprot-

nik Nemecv — oskrboval državna opravila. — Pruski Bismark spravlja vse železnice cele Nemčije pod svojo oblast, čeravno se Bavarci, Saksi, in Wirtenberžani branijo. — Hercegovince si prizadeva dalmatinski namestnik Rodič pomiriti; toda vstaši ne verujejo ne jemu, ne Turkom. Vojska traja naprej. Luka Petkovič je Turkom vzel 300 volov. Na reki Uni bilo je 600 Turkov tepenih. Bilo je 31. marca, ko je hotelo 50 krščanskih rodbin pred Turki k nam bežati. Ali naši avstrijski krščeni vojaki so jih morali z bajonetni črez mejo nazaj zavrnoti. Unkraj meje pa je že čakalo 500 Turkov, ki so razun žen in otrok takoj posekali 70 Kristjanov. To je za nas Slovence, ki smo sinovi očetov, kateri so toliko turške sile prestale — žalostno in

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

XXXII.

Po obedu zasedemo 3 kočije in se peljamo proti sv. Sebastijanu zunaj mesta — S. Sebastiano fuori le mura. — Drdrali smo po starodavni veliki stezi apijevi — via Appia — in med potom zadeli na cerkvico, ki ima lepo, čeravno precej dolgo ime: Domine, quo vadis? t. j. Gospod, kam greš? Cerkevica je precej zapuščena. O njenem začetku se sledče pripoveduje. Pokristijanjena jetničarja Procesij in Martinjan sta sv. Petra in Pavla izpustila iz mamertinske ječe. Sv. Peter je začel bežati iz Rima, da otme življenje: bržas je mislil, da je njegovo življenje še potrebno sv. Cerkvi. Bežal je po apijski cesti naprej. Toda glej! zdajci mu pride Kristus nasproti. Peter ga brž spožná in vsklikne: Gospod, kam greš? Zvečičar mu odgovori: na potu sem v Rim, da budem v drugič križan. Sv. Peter sedaj spožna, da je gov pobeg iz Rima Bogu ni všeč; zato se hitro vrne v mesto nazaj. Tukaj so ga ajdi zopet zgrabili in na vatikanskem hribu križali. Na mestu kjer je Gospoda srečal, so pobožni Kristijani postavili cerkvico. V njej še se sedaj po sredini poznajo sledi nekedanje ceste.

Sedaj smo prišli do katakomb sv. Kalista. Okoli mesta je kakih 50 starodavnih kristijanskih pokopališč. Ves Rim je z grobi svetnikov in mučenikov zavarovan, čemur se ne moremo čuditi, ako pomislimo, da je strahoviti cesar Dijoklecijan samo v enem mesecu pobiti dal 17.000 Kristjanov. Sobratje jihov, ki so jih preživelci, so trupla skrbno pobirali in v podzemeljskih globinah pokapali. Tako so nastale slovite katakombe. Med teni se obiskuje najbolj pogosto katakomba sv. Kalista, ki je tudi resnično izmed vseh najimenitnija in na krščanskih starinah najbogatejša. Začetnica jej je bila sv. Lucina, ki je živila ob času sv. apostolov. Sv. Kalist, papež, jo je povečal in od njega ima ime. V teh globljinah so se prvi pa-

peži in rimski Kristijani skrivali zavolj strašnega preganjanja; tukaj so obhajali svoje službe božje, tukaj se je opravljala daritva sv. meše in se delivale skrivnosti nove zaveze. Sv. papež Vrban se je tukaj več časa skrival; semkaj je tudi sv. Cecilia pripeljala svojega ženina Valerijana, ki se je potem dal krstiti. Samemu Bogu in jegovim angelom so znane vse svete prigodbe, ki so se tukaj godile. Tlak in stene so blagoslovljene z mučeniško krvjo, vsi prostori so častite priče velike pobožnosti prvih Kristijanov.

Ko so naše kočije obstale, se je reklo izstopiti. Na desno smo imeli pred seboj visok zid z širnimi vratami, skozi katera brž vstopimo in prekoračivši nekoliko stopnic pridemo na zal brežič, ki je dober strelaj na dolgo in široko nasajen z lepimi in prijaznimi brajdami; od žalostnega pokopališča ni bilo videti nobenega znamenja, čepravno smo po grobih mučenikov hodili. Sedaj nas pozove vodnik vse skupaj rekši: da smo na zaželenem mestu. Brž si nažgemo nekaj voščenih sveč in začnemo po ozkih, strmih, kamenih stopnicah, kakor v kako klet stopati v poslopje mrtvih. Naenkrat zakriči vodnik: pozor! naj ne zaoštaja nihče in naj ne zahaja v stranske, tudi enako tesne stezice! In res zabludnik nebi lehko sam našel izhoda na beli den, ker vse temno podzemlje je prepreženo s takimi ozkimi stezicami. Takih si doma nisem domišljeval katakomb! Misil sem tudi, da so v njih velikanske zidine iz trdega kamna zložene, ali tudi v tem sem se motil. Katakombe niso izzidane, ampak v zemlji izkopane, izdolbljene. Zemlja v njih je temno-rujava, trda, vendar za kopanje ne preokorna, sploh pa toliko gosta, in sklenjena, da se pobožnim pogrebecem ni bilo batiti, da se nebi kde zemlja vsula in jih zagrebla. Posamezni grobi so stenam vsekani; mrlje so po dolgem vlagali, grobe pa s kamnatimi ploščami zadelavali. Tem ploščam so vsekana imena in mnogovrstna znamenja skrivnostnega pomena. Navadni napisi so: N. in Christo vivas (J. v Kristusu živi!) N. in pace (J. v pokoju), N. pete pro nobis (J. prosi za nas!). Mučenikom so dajali v grobe majhne posodice s krvjo, kar je vselej znamenje, da ondi počiva telo svetnika, ki je dal svoje življenja zavolj vere v Jezusa Kristusa. Eno tako lončeno posodico sem sam videl, kakor tudi nekatere košičke v odprtih grobih. Votline so namestih bolj prostorne in tam se je nekdaj opravljala služba božja: tudi katehumeni so se tam za sv. krst pripravljali in v resnicah sv. vere dovolj podučeni krščevali. (Nastavek prih.)

Smešničar 15. Gospod župnik pridejo do travnika, na katerem je sosed Kravosek svojih 7 suhih in izstradanih krav pasel. No, sosed Kravosek, rečejo mu g. župnik, zakaj pa redite 7 krav, če pa še za 2 nimate zadosti krme? „Prav, prav, da prašajo, časti vredni gospod fajmošter, vidijo, jaz pač mislim, da 7 krav zamore več gladi pretrpeti, kakor pa 2, in zato redim 7 krav!“

Razne stvari.

(*Tolovajsk napad*). V petek 31. marca je v Podplatah v Kostrivniški fari klatež L. J. napadel voznika J. K. o poldné ter ga s kamnom po glavi udaril, da se je ta nezaveden na tla zgrudil. Hotel mu je denarje pobrati, pak je hitro odbežal, ker so se ljudje bližali.

(*Za Brandstetterjev*) izpust iz ječe je prosilo več upnikov, koji imajo terjati 460,000 fl., 3 dohtarji, srenja in šolski zastop Radvanski, Wreel in jevovi pristaši, desnopobreški dekan; ponudili so 10.000 fl. kaucije — a vse je bilo zastonj! Brandstetter še ostane arrestant.

(*G. Čolnik*) znani rodoljub na Drvanji je pogorel; vse gospodarsko poslopje je uničeno, škode je 6000 gld. Kako da je ogenj nastal, to ni znano. K sreči je gospodar zavarovan.

(*Okrajna posojilnica v Ljutomeru*) ima v pondelk 17. aprila t. l. ob dveh popoldne v šolskem poslopju ljutomerskem občni zbor. Na dnevнем redu je 1) priobčilo računa in bilance za minolo leto. 2) odobrenje porabe dobička za rezervni fond. 3) odveza ali absolvitorij načelnosti zastran računa, 4) izločitev društvenikov, ki svoje dolžnosti ne izpolnjujejo in 5) volitev petih udov v nadzorno svetovalstvo.

Ivan Kukovec, načelnik.

(*Dražbe*) 8. aprila Matija Hribenik 1025 fl. (3), Anton Lipovšek pri sv. Petru (3) Jan. Koepek v Koreni, Martin Čerič v Partinji 1245 fl., Jan. Kovač v Arnavasi 7182 fl., Jož. Čretnik v Hrušovcu 1227 fl., Katra Klemen v Uličah 460 fl., Jož. Branek v Poličanah (3), Mat. Novak v Muti 1940 fl. Jak. Slokar v Pečovju 605 fl., Liza Trček v Celju 1323 fl. Jernej Robnik v Konjicah (3), Jak. Bernhart v Slivnici 7977 fl.

Tržna cena

preteklega tedna po Hektolitrib.

(1 Hl. = 1⁸³/₁₀₀ vag.)

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Tursica	Proso	Ajda							
	fl	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.				
Maribor . .	8	—	6	70	—	—	3	60	4	70	4	90	4	60
Ptuj . . .	8	—	6	40	5	50	2	80	4	60	4	20	5	50
Slov. Gradec	9	43	6	83	6	50	3	74	4	87	7	80	5	69
Gradec . .	8	29	6	82	5	—	3	76	4	76	—	—	5	70
Celovec . .	9	76	6	40	5	84	3	42	4	52	3	30	4	64
Ljubljana .	8	78	5	70	4	40	3	60	4	85	4	40	5	40
Varaždin .	7	85	4	80	4	50	3	50	4	63	—	—	4	88
Šoštanj . .	8	13	8	10	5	69	3	25	5	53	5	20	4	88
Dunaj 100 Kg.	10	50	7	47	9	—	10	16	6	15	—	—	—	—
Pešt . .	10	20	7	80	7	20	9	25	5	30	—	—	—	—

Loterijne številke:

V Gradeu 1. aprila 1876: 61 52 74 66 64.

Na Dunaju " 5 8 83 65 45.

Pribodne srečkanje: 15. aprila 1876.

Na znanje!

Podpisani p. t. občinstvu in vsem članom banke „Slavije“ uljudno javlja, da je preložil pi-
sarnico v Schillerjeve ulice štev. 192. II. nadstropje.

Vekoslav Raič,

glavni zastopnik banke „Slavija“.

4—5

Gospodarji!

Ravno sem dobil nova semena in sicer vsake vrste, kterečoli potrebujete n. pr. detelje, trave, salate, graha, fažola, korenja, repe, tudi vse sorte cvetličic; potem več sort sunajskega krompirja. Za rast vseh mojih semen sem porok.

Ob enem Vam, rojaki, tudi priporočam svoje špecerijsko blago, kterečega imam vseh sort n. p. kavo, sladkor, olje, vsake vrste vina v steklenicah potem vse sorte suhih in firnisovih bary itd. v najboljšem stanu.

Tudi vse sorte zlahetne drevesca od g. Čolnika v Dervanju se pri mene dobivajo.

Z odličnim spoštovanjem

M. Berdajs v Mariboru.

Služba organista

za učitelja ob enem je razpisana v Stopercu pri Rogatcu do 15. aprila t. l. Dohodki za organista so: navadna štola, 10 vaganov zapisane pšenične — 20 vaganov zapisane zmesne bernja — in prostovoljna vinska bernja (lani 11 polovnjakov).

2—2 Cerkveno predstojništvo v Stopercu.

Zahvala in priporočba.

Podpisani se p. n. občinstvu, zlasti čestite duhovščini zahvaljuje za zaupanje, katero se mu je do sedej skaževalo ter se za na naprej priporočuje za vsa v njegov posel spadajoča opravila, in popravila pri cerkvah in v hišah in zagotavlja, da bo vse naročeno napravil hitro, lepo okusno, trpežno in po najnižji ceni.

V Mariboru 28. marca 1876.

Andrej Donalik,

pozlatar
v Gornji gosposki ulici.

Konjerejcem na znanje!!

Pri podpisanim se nahajata 2 c. kr. državna žrebcia, prvi je angleški konj na pol čiste krvi ali angleški napol-krvnjak, drugi pa je angleško-normanskega plemena. Obadva sta nastavljena v porabo konjerejcem, ki želijo sedaj svoje kobile ubrejiti dati. Uljudno so povabljeni!

V Račah 28. marca 1876.

Franc Bothe.

Anton Scheikel

v gospodski ulici

v Mariboru.

Za spomladanski čas

se priporočuje

gospoda **Antona Scheikel-ova**

oblačilna zaloga

v Mariboru v gospodski ulici

Lastno delo.

Eno delo.

z raznimi oblačili za gospode, izdelanimi v lastni delavnici; tudi popolne obleke se ondi dobijo po 18 fl. in više.

Za č. gg. duhovnike

je priredjena lepa izbirkna blaga; oblačila se odmerijo in brž izdelajo; postrežba je sploh točna in brza, za trdno šivanje se daja poroštvo; nevšča oblačila se jemljejo zopet nazaj.

Plačilo se sprejema tudi po mesečnih obrokih.

Anton Scheikel

v gospodski ulici

v Mariboru.